

Bethlehem, Golgotha, het geopend graf en de Opperzaal in Sions tempel ook voor ons de heilige plaatsen, waarop we dankzeggend en jubelend terugzien.

Moge in dit historisch verband ook thans de Gemeente van Christus haar Pinksterfeest vieren. Ga aller hart in dank en aanbidding naar onzen Goddelijken Koning uit, die ons op het groote Pinksterfeest te Jerusalem den Heiligen Geest geëerd heeft. Wake er een bezielend besef in de Gemeente op, dat we alleen in onzen samenhang met het mystieke Lichaam des Heeren de genieting van Gods inwonning in ons hart smaken kunnen. En worde het aan alle achtig geloovigen gegeven, op ons Pinksterfeest door God den Heiligen Geest zelf in het eigen hart verwakkerd te worden, om het teedere en innige te genieten van wat het voor een verlost zondaar is, om hier reeds op aarde door de inwonning van zijn God in zijn hart onuitprekkelijk zalig te zijn.

Dr. A. K.

„De Geest getuigt met onzen geest“

[PINKSTEREN 1911.]

Dieselve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.

Rom. 8: 16.

Er gaat van het Pinksterfeest ook een persoonlijke sprake tot het hart van Gods kinderen uit. Wat bij Bethlehem juchte, doet, is een heilige gebeurtenis van oude tijden her; wat Paschen groot maakt, is de triomf van het leven over den dood, in objectieve majesteit. Maar de Heilige Geest van 't Pinksterfeest treedt in persoonlijk verkeer met het hart van wie in Christus verlost en gered is. Voor den Geest is ons hart de woonstede en de tempel. En als die Geest in ons wonen mag, is Hij gestadig met ons innerlijk leven bezig, bidt voor ons niet onuitprekkelijke verzoeken, en verheft zich in ons eigen hart, om met ons te getuigen, dat we kinderen Gods zijn. Is dit nu reeds zoo op gewone dagen, hoeveel te meer moet die actie van den Heiligen Geest dan niet in ons opwaken, als het Pinksterfeest weer aanbreekt en heel de Christenheid als vanzelf zich in de aanbidding van den Heiligen Geest verliest. Zal het dan ook goed met u zijn, dan moet het Pinksterfeest u niet alleen de herdenking brengen van wat te Jerusalem in de Opperzaal is geschied, en moet niet alleen het machtige werk des Geestes, dat nog altoos voortgaat, ook u het lied der overwinning doen inzetten, maar moet ge ook persoonlijk weer in de genieting des Geestes verrijkt worden, in die genieting bovenal, dat ge u het kindschap Gods weer door het onderpand des Geestes voelt bevestigd.

Natuurlijk, er mag over de vraag, of ook zij dat onderpand des Geestes ontvingt, en alsoo met de schare der geloovigen u in het kindschap moogt verheugen, niet lichte hartigheid door u worden heengedragen. Er kan ook ingebeld geloof zijn, dat drift op de oppervlakte en geen vastigheid in het innerlijk zelfbestaan heeft. We mogen er daarom niet van afzien, of we durig ons zelve te onderzoeken, of we de vrucht des Geestes in ons doen en laten wel ontwaren mogen, en of de kenteekenen van het kindschap zich ook in ons openbaren. Maar beeld u daarom nooit in, dat ge zelf, met uw sluitendheid, over uw geestelijken staat tot een beslissing zult geraken.

Wat zou zoo kunnen zijn, indien de wedergeboorte op eenmaal alle nadering der zonde kon uitbranden, en al Gods kinderen in heiligen staat kon doen wandelen, zonder fell en gebrek. Maar zoo is de gang des geestelijken levens niet. De Schrift zelve toont het ons telkens weer, hoe een David geheel bezwijkt, hoe een Petrus zijn Heere verloochent, kon. Aller belijden blijft steeds, dat we in velen struikelen. De bede om vergiffenis verlaat ons tot onzen dood toe niet. Verwilt kunnen we, zoo we van God verkenen zijn, nooit, maar vallen kan de beste zeer diep. En vandaar dat een antwoord op de vraag of we ook persoonlijk tot Gods kinderen behooren, zoo ge alleen op de kenteekenen afziet, bij den een zoo geheel anders zal uitvallen dan bij den ander, en zelfs bij denzelfden persoon tot zoo geheel andere conclusie kan leiden in dagen dat God hem staande hield, dan in andere dagen, waarin de Heere hem in verzoeking leidde, en hij gedeeltelijk in die verzoeking bereef. Dan zal er de ene maal zijn een roisvat geloof, een teedere uitademing van liefde, en een hoop die wandelingen daarboven geeft, zodat heel de ziel in het kindschap juchte, maar kort daarop zal al 't licht in donkerheid verkeerd zijn, twijfel het geloof doen verdorven en stille wanhoop zich van de ziel meester maken. Als ge teuggaaf in het verleden, vindt ge ook bij onse vaders in den tijd van hun eerste, volle kracht, toen ze de wereld verbaasd hebben door hun geloofsmoed en hun heldendaden, van dit afgewen en namen en op de proef stellen van die kenteekenen van het kindschap zoo goed als geen spoor. Dat opsporen van de kenteekenen van het kindschap is eerst daarna opgekomen, toen de geloofsmeed begon te deinsen. En looplats van het geloof werd te sterken, heeft dit speuren in de kenteekenen de geesten steeds in de vaagheid van hun belijdenis achteruit doen gaan. Tenslotte werd het zelf onheilgeveelzaam en onheilgeveelzaam, zoo iemand zonder aarzeling of twijfel nog in zijn kindschap roemen durft. En de dagen zijn er geweest, dat het voor echte, voor innige vroomheid gold, tot aan zijn sterven toe de belofte des Geestes niet te durven aanvaarden; steeds van verre te blijven staan; en zelfs den dood onzen Heeren aan zijn Avondmaal niet meer te durven denken.

Is wie tot twijfel neigt, eenmaal dien weg op, dan is er geen stuiten meer aan, want de Verleider merkt dit en prikkelt den verwanden geest om er zich steeds meer in te verliezen. Dan heeft het verwijt geen einde. Elken dag was er weer tekortkoming, uitglijding, en in dit alles tich altoos weer zonde voor God. Hoe nu zou dit met het kindschap Gods samen kunnen gaan? Zoo toont elke dag dan opnieuw, hoe door niets gerechtvaardigd onze inbeelding was. Veel eer klaagt alles ons aan, en, zoo fluistert dan de Boze het ons in de ziel: Indien ge waarlijk een kind van God waart, zoudt ge toch zoo niet kunnen bestaan, zoo niet kunnen

denken, spreken en handelen. Satan wil niet, dat we in het kindschap roemen. Steeds meer bewerkt hij ons, of we ons als zijn kinderen, als kinderen des duivels openbaren mochten. En nu is het noodlottige hierbij, dat wie teeder leeft en tot zelf in het kleinste zonde ziet en belijdt, door dit verwijt van den Verzoeker steeds dieper getroffen wordt, terwijl omgekeerd de man met de grove conscientie over alles heenlijdt en van geen verwijten weet. Aan ons zelve overgelaten, zouden we daardoor tot aan onzen dood toe de speelbal van onze slingerende zelfoverlegging blijven. Hoe meer we geestelijk vorderden, hoe sterker de twijfel zou opwaken. En het stille, zalige geest van zich als kind van God te kennen, zou juist aan de helderste geloovigen ontzegd zijn.

Tegenover satans ons altoos vijandig verwijt stelt daarom onze God het getuigenis van den Heiligen Geest, en met elk Pinksterfeest, dat weer in de Gemeente geëerd gaat, spreekt dit getuigenis met nieuwe kracht in het hart van zijn kinderen. Let wel, dan is er tweerlei getuigenis. Een het getuigenis van uw eigen zelfbesef, en dan het getuigenis van den Heiligen Geest, en die twee worden één, zoodat de Geest getuigt met uw eigen geest, en ge zoo tot de zalige zekerheid geraakt van waarlijk Gods kind te zijn. Dit komt niet van buiten, maar gaat in u zelf toe. Het geloof is een gave, maar begint dit geloof in uw ziel metterdaad wortel te schieten in de diepte en naar boven te ontkiemen, dan is een der eerste vruchten een geheel andere zielsgesteldheid waarin ge u tegenover uw God bevindt. Voorheen de vrees, nu de liefde. Het „Vader, Abba, lieve Vader, stoot dan niet meer af, maar klinkt u natuurlijk. Ge begint u als kind van uw God te gevoelen. Iets van het zalige van het kindschap wordt bij tijden door u gemaakt. Maar ge wankelt nog. Het gaat om en om. Het is nog niet het minnigste geloof geworden, dat den storm trotseeren kan. En daarop komt de wereld, daarop komen uw ongelovige vrienden, daarop komt satan dan af. Dat geloof aan uw kindschap moet weer op alle manier tegenovergeschied, geschild en bevestigd worden. En zoo gaat het bij avond en bij morgen het getuigenis van satan en wereld tegen het getuigenis van uw eigen hart in. Uw geloof zegt: „Ik ben Gods kind“. Dat getuigenis van wereld en satan zegt: „Dat bejdt ge u in, maar ge zijt 't niet“. En wat het pijnlijks is, dan komt er ook uit het eigen zelfbesef een vraag op: „Zou 't het wel zijn?“ en alles schijnt verloren. Doch dan juist crabmt de Heilige Geest zich weer. Hij ziet uw worsteling. Hij volgt de spanning van uw ziel. Als hij niet meer weet wat te bidden, bidt Hij voor u met onuitprekkelijke verzoeken. En op 't oogenblik zelf, dat ge u zelf ontvallen rondt en het geloof in uw kindschap zoudt veraken, spreekt Hij zijn oordeel in u binnenste, zalf en besegelt u, geeft u het onderpand en getuigt in u, en dan leeft al wat in u is weer in heilige verrukking. Immers God, de Heilige Geest zelf, getuigt in u met uwen geest, dat ge toch Gods kind zijt, en Gods kind eenwig zult blijven.

Dr. A. K.

PRO REGE DOOR Dr. A. KUYPER.

Aan de Intekenaren op dit premiewerk voor abonnees op „De Heraut“ (waarop de Intekenening is gesloten) is thans verzonden het Slot van het Eerste deel. (Ter vervanging van pagina's 481 e. v.)

Tevens werd de losse band voor deel I verzonden aan de Intekenaren die deel II en III bij verschijning gebonden wenschen te ontvangen. De Intekenaren die een stel van drie losse banden bestelden, ontvangen dat tegelijk met het Derde deel. Den Intekenaren die alsnog banden wenschen aan te vragen, horen inder wij, dat verkrijgbaar zijn linnen banden en banden met ledere rug en hoeken. Een stel van 3 losse linnen banden kost / 1.80, een stel van 3 losse halflederen banden / 3.30. Toezending van losse banden geschiedt bij de verschijning van deel III.

Wenscht men deel II en deel III ingebonden te ontvangen, dan zenden wij op aanvraag een losse band voor deel I en zullen de deelen II en III bij verschijning gebonden worden toegezonden. In dat geval komt ons / 2.40 voor linnen banden of / 4.30 voor halflederen banden.

Over het bedrag voor de banden wordt bij afzonderlijke kwitantie beschikt.

Adm. DE HERAUT.

Mei 1911.

Amsterdam, 2 Juni 1911.

De Tijd, die in haar blad van 22 Mei onder het binnenlandsch nieuws de uitkomsten opnam van de volkstelling van 1910 voor Amsterdam was de kerkelijke gezindten betreft, knoopte daaraan een beschouwing over deze cijfers vast, waaraan we het volgende ontleenen:

Aanzienlijk verlies in zielental is de laatste tien jaar geleden door de Nederduitsch Hervormde Kerk, de vroegere Staatskerk, nog wel eens door hare aanhangers als „de groote Kerk“ aangeduid. Niet slechts in relatieve, doch ook in absoluten zin ging deze Kerk achteruit, zoodat zij, ondanks den krachtigen aanwas van bevolking, op ultimo December te Amsterdam, ongeveer 13 000 geloovigen minder telde, dan op dienzelfde datum in 1899, en de Nederduitsch Hervormden lang niet meer de helft, welhaast niet veel meer dan een derde uitmaken der bevolking. Voor een deel kunnen de hier ontbrekende waarschijnlijk worden teruggevonden bij de Gereformeerden, welke in tien jaar tijds van 20 400 tot 28 704 vooruit gingen. Van groot belang echter is deze vooruitgang niet, als wij acht geven

op de beteekenis, welke de anti-revolutionaire beginselen in dat tijdvak meer en meer ge worden hebben, alsook op het feit, dat in de periode 1899—1909 valt de vereniging (ten deele) der Gereformeerde en Christelijke Gereformeerde Kerken. Wat Amsterdam betreft, schijnt die vereniging vrijwel mislukt te zijn; immers, wij zien, dat de Christelijke Gereformeerden, die van even 1800 op bijna 4400 kwamen, in verhouding nog aanzienlijk sterker dan de Gereformeerden zijn toegenomen.

Blijkbaar is de redactie omtrent onze Kerken slecht ingelicht. Wat ze toch als een „feit“ vermeldt, dat de vereniging der Gereformeerde en Christelijke Gereformeerde Kerk in de periode van 1899—1909 zou tot stand zijn gekomen en daaraan onze vooruitgang in cijfers zou te danken zijn, is geen feit maar louter vergissing. De vereniging van beide Kerkengroepen kwam tot stand op de Synode van Amsterdam in 1892 en de plaatselijke ineenmelting volgde in 1897, zoodat de cijfers in 1899 ongeveer, voor de toen reeds saamge-smolten Kerk golden. Op ons accres in getalcijfer kan de vereniging der beide Kerken dus geen den minsten invloed hebben gehad.

En even onjuist is de voorstelling der redactie, alsof uit de nu gepubliceerde cijfers zou blijken, dat deze vereniging wat Amsterdam betreft een „mislukking“ zou geweest zijn, omdat de Christelijke Gereformeerden in dit tijdvak van 1800 op 4400 zouden zijn vooruitgegaan. Gesteld dat deze cijfers juist zijn, dan volgt daaruit nog volstrekt niet, dat deze toename der Chr. Gereformeerden uitsluitend te danken is aan overgang uit onze Gereformeerde Kerk; ze kan evenzeer verkregen zijn door daartoe leden van andere Kerken zich bij de Christelijke Gereformeerde Kerk hebben aangesloten. Dat dit metterdaad het geval moet zijn, valt niet moeilijk te bewijzen. De vroegere Christelijke Gereformeerde Kerk telde vóór 1892 ongeveer 5000 leden in Amsterdam. Waren hiervan 4400 leden naar de Christelijke Gereformeerde Kerk overgegaan, dan zou het „Christelijk Gereformeerde“ element zoo goed als geheel uit onze Kerk moeten verdwenen zijn. Nu weet ieder, die de Gereformeerde Kerk te Amsterdam van nabij kent, hoe sterk het „Christelijk Gereformeerde“ element hier nog en in den Kerkeraad en in de gemeente vertegenwoordigd is en hoe het bij verkiezingen zelfs niet zoo zelden den doorslag geeft. Naar we uit de meest vertrouwde bron vernemen, zijn de overgangen uit de Gereformeerde Kerk naar de Christelijke Gereformeerde Kerk te Amsterdam dan ook een zeldzaamheid, en is er geen sprake van, dat de Christelijke Gereformeerden in massa onze Kerk zouden verlaten hebben. Het is slechts een zeer kleine groep van malcontenten geweest, dat bij de vereniging in 1892 zich niet kon neerleggen bij het besluit der Synode. Maar ook afgezien daarvan betwijfelen we, of de statistiek ten opzichte van de Christelijke Gereformeerde Kerk juiste cijfers heeft gegeven. Zekerheid deszake zou alleen het lidmatenboek dezer Kerk kunnen schenken, maar te oordeelen naar de berichten, die ons ter oore kwamen, lijdt de Christelijke Gereformeerde Kerk te Amsterdam een vrij kwindeend bestaan, telt ze nog geen duizend leden en is er eer van achteruitgang dan van vooruitgang sprake. Het hoog cijfergetal waarmede de Christelijke Gereformeerde Kerk uitkomt, is dan ook vermoedelijk daaraan te danken, dat verschillende leden onzer Kerken, vooral die van elders overkomen, zich nog als „Christelijk Gereformerd“ opgeven, omdat dit hun oude naam is. Het bevestigt onze opmerking, dat men op deze statistische gegevens volstrekt niet vertrouwen kan.

Het zonderlingste is echter de conclusie van De Tijd, dat de vooruitgang van onze Kerk in zielental niet van „zoo groot belang“ is, wanneer men let op de beteekenis, welke de anti-revolutionaire beginselen in dit tijdvak gewonnen hebben. De anti-revolutionaire partij heeft als zoodanig niets met de Gereformeerde Kerk te maken en uit haar aanhangers even goed onder Hervormden, Lutherischen en Doopsgezinden. Kerk en politiek zijn bij ons gescheiden. Bovendien, wanneer De Tijd er op roemt, dat de Roomsche Kerk een „vrij krachtige vermeerdering“ onderging, omdat haar ledental van 120 000 op 133 000 steeg en dus met 13 000 leden toenam, dan is er eker voor onze Kerken nog groter stof tot dankbaarheid. De vermeerdering der Roomsche Kerk bedroeg slechts even 10 pCt., wat ongeveer overeenkomt met de generale toename der bevolking. Op de geheele bevolking van Amsterdam gerekend, ging de Roomsche Kerk dan ook slechts van 23.5 op 23.6 pCt. vooruit, d. w. z. één tiende procent. De Gereformeerde Kerk daarentegen steeg van 20.400 op 28.700, dus ruim 8 duizend of 30 pCt; m. a. w. driemaal zoveel als de Roomsche Kerk!

Dat de Gereformeerde Kerk te Amsterdam, vergeleken met de „grootte“ Kerken, zooda de Hervormde Kerk, in zielental een zeer bescheiden cijfer aanwijst, stemmen we gaarne toe. Zelfs de Lutherische Kerk overtreft ons nog verre. Maar De Tijd weet ook zeer goed, dat deze nominale cijfers voor de kracht, die van een Kerk uitgaat op de bevolking, niets zeggen. Wilde men hier een suiveren maatstaf aanleggen, dan zou men moeten onderzoeken, niet hoeveel leden nog altoos bij een Kerk gebouwd staan, maar hoeveel kerkgoers gemiddeld de kerken bezoeken en hoe hoog het bedrag der collecte is. En indien De Tijd daarnaar een onderzoek instelde, zou ze misschien tot het verrassend resultaat komen, dat de Gereformeerde Kerk, al telt ze nauwelijks het tiende deel van de leden der Hervormde Kerk, noch in kerkbezoek noch in collecten voor de „Grootte Kerk“ behoort onder te doen. Daardoor moge voor De Tijd het raadsel opgelost worden, waarom er van een in getal kleine Kerk, maar die over werkelijk trouwe leden beschikt, zoo

veel meer kracht kan uitgaan dan van een massale volkskerk.

Tot zelfs in onze politieke organen heeft het de aandacht getrokken, dat een onzer Kerken besloten zou hebben kerkelijke censuur toe te passen op die leden onzer Kerk, die zich bij de Christelijke Socialisten hebben aangesloten.

Natuurlijk laten zich gevallen denken, waarin een Kerkeraad op een Christen-Socialist tucht zou moeten uitoefenen. Over bijzondere gevallen willen we dan ook geen oordeel uitspreken. De wijze waarop voor het Christen Socialisme propaganda wordt gemaakt; de manier, waarop men zich daarbij uitlaat over de sociale toestanden; het prikkelen van den klassenstrijd en andere oorzaken kunnen aanleiding geven, dat de Kerkeraad met vermaan en desnoods met afhouding van het Avondmaal zou moeten optreden. Ook in geval een onzer predikanten zich publiek bij de Christen Socialisten aansloot en zijn invloed als predikant gebruiken ging om het Christen Socialisme te propageeren, zou de vraag kunnen opkomen, of hier geen reden was voor censuur. Maar wel achten we het zeer bedenkelijk, wanneer een Kerk als algemeen regel ging stellen, dat ieder, die zich bij de Christen Socialisten voegde, daarom reeds kerkelijk gecensureerd zou moeten worden.

De opmerking, dat het Christen Socialisme in strijd is met ons Belijdenis, met name met Artikel XXXVI, waarin gezegd wordt, dat onze Kerken „verwerpen de Wederdoopers en oproerige menschen en in het gemeen alle degenen, die de Overheden en Magistraten verwerpen en de Justitie onstooten willen, invoerende de gemeenschap der goederen en verwarren de eerbaarheid, die God onder de menschen gesteld heeft“, is slechts ten deele juist. Onze belijdenis heeft daarbij het oog op oproerige secten, die in de dagen onzer Vadersen alle Overheidsgezag revolutionair op zij wilden zetten en met geweld het communisme wilden invoeren en zelfs de gemeenschap der vrouwen dreven. Waar de Overheid onze Gereformeerde Kerken met deze oproermakers op één lijn stelde en daarop ten deele zelfs haar strafmaatregelen tegen de Gereformeerden grondde, moesten onze Kerken zich zoo beslist mogelijk uitspreken, dat ze niets met deze secte gemeen hadden. Maar deze verklaringen op de Christen-Socialisten toe te passen, gaat niet aan. Hoezeer we tegen het standpunt dezer troeders bezwaar hebben, men kan toch niet zeggen, dat zij het Overheidsgezag verwerpen, de Justitie omver stooten willen, met geweld de gemeenschap der goederen willen invoeren en de eerbaarheid van het uweijk in verwarring brengen.

Bovendien vergete men niet, dat onze vaders bij het uitoefenen van censuur over eergeschillen altoos zeer voorzichtig zijn te werk gegaan. Men maakte daarbij steeds onderscheid tusschen ambtsdragers en gewone gemeentelieden, tusschen propagandisten, die met fanatiek ijver hun beginselen verbreidden, en degenen, die van propaganda zich onthielden. Zoo heeft de Synode van Dordt, die de leer der Remonstranten als een gevaarlijke dwaling veroordeeld heeft, waardoor het hart der Gereformeerde belijdenis werd aangetast, toch niet gelast, dat alle Remonstranten nu door de censuur buiten de Kerk moesten worden gezet. Men maakte onderscheid. Voor zoover de Remonstrantsche predikanten weigerden de Canones van Dordt te onderteekenen, moesten ze uit hun ambt onttrent worden. Maar uitdrukkelijk ontlied de Synode om zulke strenge maatregelen te nemen tegenover gewone gemeentelieden, die meer misleiden dan misleiden waren. Wanneer men dan ook de kerkeraadsnotulen van dat tijdvak nagaat, ziet men, hoe weinig gevallen van censuur op gemeentelieden zijn voorgekomen. Men droeg de gemeentelieden, trachtte ze door onderwijzing beter in te lichten en zachtte alleen maar, dat ze geen propaganda voor hun dwaling zouden maken.

Waar onze vaders zoo handelden tegenover de Remonstranten, daar is zeker nog veel grooter voorzichtigheid noodig, al men te doen heeft met broeders, die een onjuist politiek beginsel voorstaan. Elke schijn toch moet vermeden worden, alsof de Kerk het wapen der censuur zou willen gebruiken om in den politieken partijstrijd naar invloed te doen gelden. En al is dit natuurlijk de bedoeling niet van degenen, die voor deze censuur ijveren, en al willen ze het Christen Socialisme alleen treffen, omdat het in hun oog tegen Gods Woord ingaat, men vergete niet, dat ook de schijn des kwaads moet vermeden worden. Bovendien, het martelaarschap dat daardoor in menig oog het Christen Socialisme zou aangedaan worden, zou deze partij eer versterken dan verzwakken. Laat men veel liever in de publieke bediening des Woords en in de catechisatie op grond van Gods Woord aanwijzen, waarom Christen en Socialist nooit saam kan gaan.

Bleek ons een vorig maal, dat Prof. Doumergue de opvatting, die Calvijn van de Goddelijke Inspiratie der Heilige Schrift had, in een onjuist daglicht stelde, doordat hij Calvijn de meening toeschreef, alsof er geen principieel en wezenlijk onderscheid was tusschen de inspiratie der bijbelschrijvers en de illuminatie der predikanten, evenmin is het hem gelukt Calvijn's gevoelen recht te laten wederervaren, wanneer hij Calvijn's standpunt bespreekt tegenover de zoogenaamde hoogere en lagere Bijbel-critiek.

„Een ander belangrijk punt in de opvatting van Calvijn is, zoo schrijft Prof. Doumergue, dat in lijnrechte tegenspraak met de meening, die men gewoonlijk hem toedicht, het getuigenis des Heiligen Geestes voor Calvijn niet beslissend is voor quae-

ties van critiek, zooals voor de echtheid van het Hooglied of van andere boeken“ (pag. 76). Om dit te bewijzen beroept Prof. Doumergue zich dan op de korte inleidingen die Calvijn voor de Algemeene Zendschriften der Apostelen schreef en waarin hij zich over verschillende historisch-critische quaesties uitlaat, bijv. of de brief van Jacobus afkomstig is van den Apostel Jacobus Alphaeus' zoon of van Jacobus, het hoofd der Jeruzalemsche gemeente; of de tweede zendbrief van den Apostel Petrus door dezen zelf is geschreven dan wel op zijn naam en last door een zijner leerlingen; en of de zendbrief van Judas wel onder de canonieke boeken kan gerangschikt worden.

Na is het zeker volkomen juist, dat de meeste dezer vragen, die alleen de auteurs van deze brieven raken, niets te maken hebben met het Goddelijk karakter der Schrift, die door het getuigenis des Heiligen Geestes ons gewaarborgd wordt. Dat Goddelijk gezag hangt toch niet af van de vraag, wie dezen brief geschreven heeft, wat we zelfs bij verschillende boeken van de Schrift niet eens weten, maar of de schrijver door den Heiligen Geest is geïnspireerd. Of de zendbrief van Jacobus afkomstig is van Jacobus Alphaeus' zoon of van den Jeruzalemschen presbyter Jacobus, en of deze beide Jacobussen één persoon zijn of onderscheiden moeten worden, is een zuiver historisch vraagstuk, dat met de inspiratie van den zendbrief niets te maken heeft. En evenzo, of op grond van het verschil in stijl en woordkeuze in de beide brieven van Petrus moet aangenomen worden, dat de tweede Zendbrief niet rechtstreeks door den Apostel is geschreven, maar op zijn last en daarom ook uit zijn naam door een secretaris is opgesteld, gelijk Calvijn aanneemt, raakt de echtheid en Goddelijkheid van dezen zendbrief in het minste niet. Wilde Prof. Doumergue dan ook alleen maar aantoonen, dat het geloof aan de inspiratie der Schrift volstrekt niet behoef te beletten, dat zulke historisch-critische vraagstukken besproken worden, dan zouden we hem geheel bijvallen, ook al zou hij dan een bewijs hebben bijgebracht voor wat ieder wel weet. Geen Gereformeerde heeft ooit het tegendeel beweerd, en ons althans is niemand bekend, die Calvijn de tegenstelde meening heeft toegedicht. Wat Prof. Doumergue betoogde, zou dan vrijwel zijn wat de Franschen noemen *enoncer une porte ouverte*.

Intusschen is het uit heel het verband en ook uit de citaten zelf wel duidelijk, dat Prof. Doumergue iets meer bedoelt en aan zijn lezers den indruk wil geven, dat Calvijn tegenover de echtheid van verschillende oijelboeken critische bezwaren had; wat natuurlijk geheel iets anders is dan een onderzoek naar den menschelijken auteur. Juist het dooreenwarren van deze beide vraagstukken maakt dat Prof. Doumergue hier niet tot helderheid komt. Het getuigenis des Heiligen Geestes, waarop voor Calvijn het gezag der Heilige Schrift rust, zegt ons natuurlijk niet, of de brief aan de Hebreërs door Paulus of door Apollos geschreven is en wie van de vele in de Schrift genoemde Jacobussen de auteur is van den Jacobusbrief; maar wel richt dat getuigenis zich op den religieus-zedelijken inhoud dezer boeken. Opmerkelijk nu is hoe Calvijn, waar in zijn dagen twijfel was gerezen aangaande het Goddelijk karakter van enkele bijbelboeken, zooals met name den brief van Jacobus, den tweeden zendbrief van Petrus en den brief van Judas, deze critiek juist heeft afgewezen, omdat naar zijn oordeel de „inijstelt van den Geest van Christus klaarlijk in deze brieven scheen“. De vraag, of zulk een brief tot de Schrift behoort, wordt dus door Calvijn in bevestigenden zin beantwoord, juist op grond van het getuigenis des Heiligen Geestes. Hoe weinig Calvijn dan ook van een rationalistische Schriftcritiek wilde weten, blijkt wel het duidelijkst uit den strijd, dien hij met Castellio over het Hooglied gestreden heeft. Die strijd raakte niet de vraag naar de echtheid van het Hooglied, want Castellio ontkennde niet, dat Salomo het Hooglied gedicht had, maar ging over de vraag naar het Goddelijk karakter van het Hooglied. Castellio beweerde, dat Salomo het Hooglied in dronkenschap geschreven had, dat het een minnelied was van onzedelijke strekking en dat het daarom in den Bijbel niet thuis hoorde. Calvijn vond deze „critiek“ zoo stuitend, dat hij daarom Castellio niet tot het predikambt wilde toelaten, en de redenen, waarom hij dat weigerde en die hij in een officieel schrijven opgaaf, zijn zeer merkwaardig: „Vooreerst, schrijft Calvijn, zou het den vromen geen geringen aanstoot geven, wanneer ze hoorden dat zij een man tot Dienaar des Woords kozen, die er openlijk voor uitkomt, dat hij een boek, dat alle Kerken in den canon hebben opgenomen, vermaadt en veroordeelt. Aan de vijanden en booswilligen echter, die elke gelegenheid aangrijpen om het Evangelie veracht te maken en inzonderheid onze Kerk te smaden, zou daardoor de deur door ons worden opengezet. En eindeljk zouden we, door dit toe te laten, ook voor de toekomst verplicht worden, het een ander niet als fout toe te rekenen, wanneer hij den Prediker of de Spreuken van Salomo of een ander boek van de Schrift verwierpt, tenzij men wellicht hierover zou willen gaan strijden welk boek den Heiligen Geest waardig is of niet“.

Deze uitspraak van Calvijn nu is daarom te merkwaardiger, omdat er in de dagen der Reformatie wel tot op zekere hoogte een critische geest tegenover den Canon was opgekomen. Die critische geest richtte zich echter niet op het gezag der Schrift zelf, maar wel op de traditie der Kerk omtrent de boeken, die tot de Heilige Schrift behoorden. Natuurlijk moet men deze beide quaesties scherp onderscheiden. Het zou in het afgetrokken zeer goed denkbaar wezen,

dat de Kerk had opgeend daartoe niet t dit het gewant de Roo boeken als Go en daarom o Verbonds een matoren hebb omdat de J Goddelijk erk de Heilige Se er twijfel ont gezag der Sc traditie der R tot de Heilige strekte zich o Nieuwe Testa Kerk deen h zelfa soover v van Jacobus e wel in vollen konden bescho dat het ontwoonde, dat in wier gezag me sche Kerk uit boeken, met wel twijfel b deze critische boeken van h vangen en obj boeken bespro voldoende geal als niet Godd grond, waarop haafde, was j gevonden werd der Heilige i Geest van Ch hem tegenspral van Luther, stroomen brief n digmaking doo geleerd werd i historische cri tweeden zendb voldoende de stijl van Petrus o juist niets wete boeken, schreef den aanvang a de Kerk aange (certam autorit gezag was voo testimonium S des Heiligen consensus van i uitspraak, die hadden erkend, dat de inhoud den Geest van vraagstuk zelf tuigenis des H bracht met den Het was voldi Prof. Doumergu van Calvijn n omdat hij niet i tusschen de hist de schrijver is de canonische in den Canon de en de dogmatist van de Heilige i

Voor Mo

In hartelijken Tjankwoord / 1.50. Vriendelijk verwillen gedanken.

Kootwijk.

Derre

TWER

Reeds lang li wachten een tw wegen om het geb en om haar inhou regelen aan word bestrijken in ho gebied, al zouden doen vermoeden: World.

De Macedonische zendingsschrijver, herleef, in ons l we de zending al schouwen, en de zulks ook doet, d bij onze rubrik wel om deze red blaat op de kerken alléén, m zending, die in i al akturen! — grootste deel een

Dat zooveel m terrein binnen de getroffen wordt, interessante rubrie H. Dijkstra van allen actuele c gids op het zond bespreekt. Toch i zich ook leren i kelijkheid van het het voornaamste d beteekens van d gezocht worden i ledere maand wor

Ouder dese me voortdurend reer om de wetenschap en die de praktijk wijzen. Ook in loopenden jaargan we zoodanige arti Wat de laatste over de praktijk slechts te herinne allerwegen besprok Dienke, „Handel Zending“, in wel wordt ontwikkeld u delvereeniging te staantiele lasten. verlieten eeners